

İŞÇİLER SENDİKALARA NİÇİN ÜYE OLMUYOR?

Aydınlık Gazetesi, 20 Nisan 2019

Yıldırım Koç

Türkiye’de günümüzde işçi statüsünde istihdam edilen ücretlilerin sayısı 16 milyonun üzerindeyken, sendikalı işçi sayısının 1 milyon dolaylarında kalmasının birkaç nedeni vardır.

SENDİKAL MÜCADELE YERİNE BORÇLANMA

Birinci neden, AKP iktidarları döneminde uygulanan tüketici kredisi ve kredi kartı politikasıdır. 2003 yılından itibaren, yaşam standardını yükseltmek isteyen sıradan işçinin önünde iki önemli seçenek oluştu: Ya bir sendikada örgütlenerek ve gerektiğinde grev ve direnişi ve hatta işten atılmayı da göze alarak işverenine karşı bir mücadeleye girecek, ya da düşük faizli kredi kartını ve tüketici kredisi kullanarak ihtiyaçlarını karşılayacak. İşçilerin büyük bölümü bu ikinci seçeneği tercih etti. Geçim sıkıntısı arttığında kredi kartına yüklendi. Günü kurtardı; yarına da “Allah kerim, bir yolunu buluruz” idi. Kredi kartı ve tüketici kredisi, sendikal örgütlülük ve mücadelenin alternatifi olarak kullanıldı. Ancak, “borç yiyen kesesinden yer” sözü uyarınca, bu borçlanma süreci 2017-2018 yıllarında tıkanı.

İŞVERENLERİN TAVRI VE YABANCI İŞÇİLER

İkinci neden, işverenlerin sendika-karşıtı tavrı ve uygulamalarıdır. Birçok işyerinde sendikalara üye olan işçiler işten atıldı ve özellikle Anadolu’nun bazı bölgelerinde işverenler arasında paylaşılan kara liste uygulaması gündeme geldi; işten sendikal nedenle çıkarılan birçok işçi, başka işyerlerinde işe alınmadı. İşsizlik korkusu, kredi kartı ve tüketici kredisi taksitleriyle birleştiğinde, örgütlü mücadeleden çekinmeyi getirdi. İhtiyaç duyulan ek gelirin sağlanması için ya fazla mesai veya bir başka işyerinde ek iş yapıldı, ya da ailede daha önce çalışma yaşamına girmemiş olan bireyler çalışmaya zorlandı.

Diğer bir neden, özellikle Suriyeli sığınmacılarla birlikte yaygınlaşan yabancı kaçak işçi tehdididir. Türkiye’de günümüzde Suriye’nin yanı sıra, Afganistan, Özbekistan, Azerbaycan ve hatta Nepal gibi ülkelerden gelen yabancı işçiler kaçak olarak çalıştırılmaktadır.

ASGARİ ÜCRETEKİ ARTIŞ VE HÜKÜMET POLİTİKALARI

Sendikal örgütlülüğe uzak kalınmasının diğer bir nedeni, özellikle asgari ücretli işçilerin (örgütsüz bir biçimde, bireyler olarak) siyasi güçlerinden yararlanarak satınalma güçlerini artırmalarıdır. 2003-2019 döneminde asgari ücretin satınalma gücü, herhangi bir örgütlülük veya eylem olmaksızın, yüzde 82 oranında artırılınca, sendikalara duyulan ilgi de azaldı.

Sendikalara uzak kalınmasının diğer bir nedeni, hükümetlerin, kendilerine yandaş olmayan sendikalara karşı olumsuz tavrıdır. Hükümet yandaş sendikalar ise, işçi haklarının ve temel hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi konusunda uzlaşmacı bir çizgi izlediler ve sendikaların itibar kaybına uğramasına neden oldular.

Sendikal örgütlülüğün geriliğinde yürürlükteki mevzuatın yarattığı sorunlar da bulunmakla birlikte, ana neden, diğer etmenlerdir. Özellikle iş güvencesine ilişkin düzenlemeler, bazı yetersizliklere ve yargının geç işlemesine rağmen, önemli bir güvencedir. Sendikal örgütlülükteki geriliğin tek nedeninin mevzuat olduğunu ileri sürmek doğru değildir.

BAZI SENDİKACILARIN HATALARI

Sendikal örgütlülüğe duyulan güveni azaltan ve sendikaların itibarını sarsan en önemli etmen, bazı sendikacıların yanlış tavrıdır. Günümüzde herkesin elindeki akıllı telefon ve “sosyal medya”, herhangi bir sendikadaki yolsuzluk, lüks harcamalar ve benzeri yanlış uygulamaların anında

duyulmasını sağlamaktadır. Bazı sendikalardaki anti-demokratik uygulamalar da tepki çekmektedir. Birçok işçi, bazı sendikacıların bu yanlış uygulamaları nedeniyle, sendikal örgütlülükten uzak durmaktadır.

Birçok sendikada genel merkez ve hatta şube yöneticilerinin işyerlerindeki üyelerle ilişkisi, genel kuruldan genel kurula delege seçimleriyle sınırlıdır. Bu sendikalarda "sendika eğitimi" adı altında yapılan ise, şube yöneticileri ve bazı işyeri sendika temsilcilerinin eğlendirilmesiyle sınırlıdır.

Sendikaların önemli bir bölümü, sendikasız işçileri sendikaya üye kaydetme konusunda bir çaba içinde değildir. Birçok sendika, sendikal örgütlenme sırasında işten çıkarılan işçilere destek vermeyip onları yalnız bırakınca, sendikal örgütlülüğe duyulan güven iyice azalmaktadır.